

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei**Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Drepturi și datorințe

(+) *Cei trecuți în veșnicie au nu numai dorințe față de cei rămași în vremelnice, ci și drepturi. Iar aceștia au datorințe față de ei. Credința creștină ne învață doar că prin moarte muritorul nu încetează de a fi, de a gândi, și de a simți, ci încetează numai de a trăi în formă pământească, rămânându-i însă datorii de plătit în măsura în care dreptatea dumnezeiască îl va afla datornic față de justiția divină vătămată și, eventual, nesatisfăcută câtă vreme, vinovatul a viețuit pe pământ.*

Tot credința ne învață însă că cei îndatorăți la ispășire pe lumea cealaltă sunt ajutați la ajutorul celor rămași „dincoace”. Sf. Efrem († 373) lega, cu limbă de moarte, de sufletul fraților întru Domnul: „Ajutați-mă pe drumul veșniciei cu rugăciuni, psalmi și jertfe. Și când se vor împlini treizeci de zile, să-mi faceți pomenirea, fraților. Pentru că cei morți asta doresc: sf. jertfă pe care o aduc cei vii”.

Ca un Părinte Obșteșc ce este, Sf. Părinte dela Roma cuprinde în dragostea sa și pe cei ce sufăr în locul curățitor. Și de aceea, pe lângă atâtea favoruri de cari au împărtășit înaintașii săi, pe calea indulgențelor, pe adormiții în Domnul ce mai au de ispășit, a îngăduit și Pius XII ca, un an întreg (până în 13 Mai 1943), toate altarele catolice, la cari vor slui preoți în legătura iubirii cu Vicarul lui Hristos, să fie altare privilegiate. Iar asta înseamnă că fiecare sf. liturghie slujită și aplicată cu toate roadele ei unui anumit suflet trecut în veșnicie, se bucură, pe lângă bogățiile proprii duhovnicești, și de darul unei indulgențe plene, amăsurat Decretului autentic din 1 Iulie 1840: „Per indulgentiam altari privilegiato annexam, și spectetur mens concedentis, intelligendam esse indulgentiam plenariam, quae animam statim liberet ab omnibus purgatorii poenis; si vero spectetur applicationis effectus, intelligendam esse indulgentiam cuius mensura divinae misericordiae beneplacito et acceptationi respondet”.

E un favor extraordinar care trebuie folosit. Credincioșii trebuie lămurii asupra lui, iar preoții să-și facă chestie de conștiință din a veni într'ajutorul celor ce pătimesc. În chinurile focului curățitor. Unii, poate, chiar din vina păstorilor sufletești cari din lene, din nepăsare ori din alte pricini, nu le-au prea purtat de grijă. — Gândească-se fiecare la păstoriții săi morți!

S'aude deseori vorba: „Fața astrucată, repede-i uitată”. — Vremea este să se facă dovada că acest cuvânt nu-i totdeauna adevărat. Mai ales când e vorba de moștenitori de bunuri, Dumnezeu știe pe ce cale câștigate de cutare „față astrucată”.

Calea cea bună

Ținerea poruncii a treia dumnezeiești o reclamă și interese igienice-naționale, pe lângă celea duhovnicești

de DUMITRU NEDA

Fă binele și ferește-te de rău: asta-i calea cea bună. După sfatul Psalmistului și după luminile minții sănătoase. Inima creștină limpezește acest adevăr mare și sfânt, precizând: Slujește Domnului din toate puterile tale, cu toată căldura iubirii tale, păzindu-i toate poruncile și făcându-i voia deplin. — Păzind, adică, și porunca a treia. Care știm că în legea nouă ne îndatorează să cinstim, după învățătura Bisericii, Duminecile și sărbătorile cele alese și legate.

Cărmuirea noastră luminează știm că nu-i potrivnică ascultării de legea lui Dumnezeu. Dimpotrivă, lasă să se înțeleagă, cu vreme și fără vreme, că tot Românul trebuie să fie pătruns de adâncă înțelepciune practică a devizei regale române: *Nihil sine Deo*. Mareșalul Antonescu, de câte ori i-se dă prilej, atinge în cuvântările sale către obștia noastră și laturile religioase ale problemelor, vorbind cu seriozitate de teolog. Tocmai de aceea, afară de nepriceperea vinovată a unuia sau altuia, nimic nu stă în calea cinstirii poruncii a treia dumnezeiești. Și ne-am bucura nespuse să vedem slujbașii statului înțelegând semnele vremii și stând în fruntea mulțimilor creștine de câte ori este a se purcede după voia Atotputernicului și a Bisericii lui Hristos.

Ce privilegiate frumoasă și înălțătoare ar fi să vezi, bunăoară, *premiliterii* încunjurați de căpeteniile lor, ascultând sf. liturghie dela început până la capăt, și chiar cântând răspunsurile liturgice! Tot atunci, și tot acolo, să fie și *primarii* și *notarii*, cot la cot cu *das-călii*, în fruntea mulțimilor credincioase, dându-le pildă de creștinătate înțeleasă și trăită aievea, nu numai proslăvită, de ochii mai marilor, cu gura, și batjocorită cu fapta.

Serviciile obștești de utilitate publică se pot săvârși prea bine după sf. slujbă. Zilele, din primăvară până în toamnă târziu, sunt destul de mari. Așa că rămâne vreme și pentru *corvoada* impusă de împrejurările grele între cari ne aflăm. În felul acesta se poate face bine și țării și se respectă și legea Domnului.

Dealtminteri, respectul Duminecii îl impune și necesități de ordin igienic. Vestitul prof. italian *Montegazza* era interpretul experienței multora când scria: „Vai de muncitorul care nu sfințește Dumineca! El va plăti scump gologanii ce-i câștigă în chip vinovat într'o zi ce ar trebui închinată odihnei. Repausul duminecal e cea dintâi poruncă a igi-

enii”. Medicul englez *Fan* afirmă, în plin parlament, după o minuțioasă anchetă în cauză: „Eu, vorbesc ca medic: omul, tot la șapte zile are lipsă de o zi de odihnă. Munca neîntreruptă a minții și a trupului ne vatămă mădularile și ne distruge echilibrul constituției fizice. Mulțimile cari nu respectă Duminecile vor pieri”. La fel susținea și medicul german *Niemeyer*, pe temeiul de observații îndelungate, că 2/3 a boalelor de cari pătimesc clasele muncitoare provin din excesul de muncă până și în Dumineci și sărbători. Asta însă cui folosește? Nu pot fi îndeajuns recomandate spre meditare tuturor cuvintele rostite, în deplină cunoștință de cauză, în Camera Comunelor, de industriașul *Macaulay*: „In răstimpul cât e întreruptă munca, intervine o operație tot atât de importantă pentru bogăția internațională, ca și lucrările din toate celelalte zile: omul, mașina, aceasta, în asemănare cu care toate invențiile mecanice sunt o nimica toată, se restabilește, se reface de așa fel, încât Luni se poate apuca din nou de lucru, cu mintea mult mai limpede, cu simțirea mult mai vie, cu o vigoare nouă”.

Interesul nostru național este să îngrijim cât se poate și de sănătatea obștească. Ceea ce se va face lăsând răgaz de odihnă în Dumineci brațelor ostenite peste săptămână. Biserica în înțelepciunea sa cerească, stăruind pentru sfințirea Duminecii, stăruie și pentru sănătatea trupească a fiilor săi. Iar statele creștine ascultând de Biserică, ascultă de Dumnezeu, și lucrează la întărirea proprie.

România de azi, amăsurat atât legiurii, cât și glasului cărmuirii sale, e țară creștină. Fapta să dovediască adevărul literei scrise și a cuvântului cu răspundere, rostit de atâtea ori sărbătorește. Ținerea cu sfințenie a poruncii privitoare la Dumineci și sărbători să facă această dovadă! Pentru ca cerul să ne fie milostiv în lupta mare, pe viață și pe moarte, în care e angajat neamul nostru, a cărui privire și nădejde se cade să fie îndreptate spre Părintele luminilor, dela care vine toată darea cea bună și tot darul de săvârșit. Deci și darul biruinței în războaie. Și porunca a cărei împlinire întocmai vrem s'o vedem și la noi înfăptuită.

Neam de oameni cinstiți și demni, Românii adevărați nu se pot împăca la nici o întâmplare cu ipostaza de aramă sunătoare și chimvale răsunătoare.

Modă și capricii în limbă

Limba cărților noastre bisericești — Peripețiile miraculoase ale unor cuvinte latine în limba română

de Gavril Todica

Cetind cărțile noastre bisericești — de ambele rituri — ne surprind neplăcut mulțimea de cuvinte străine, mai ales slavone, ce mișună pe fiecare pagină: glasuri și pilde, mucenici și ucenici, prooroci și proroci, izbăviri și tămăduiri, nădejde și slăbănogi, duhuri și vârhovnici, sfetilne, vozglasuri, vozcrezne și hvalite etc.

Ne întrebăm că oare ce rost au atâtea barbarisme în limba cărților noastre bisericești? Și oare de ce să fie limba noastră bisericească depozitara celor mai multe slavonisme?

E un merit neperitor — deși până acuma ignorat, neapreciat, ba chiar detestat de cărturarilor noștri — al smeriților învățați *cipariani*, de a fi încercat și reușit încâtva să românizeze terminologia aceasta, chiar dacă au exagerat pe ici, pe colo. Acei umili *cipariani*, prin cărțile rituale tipărite în Blaj, ne-au învățat să spunem: „Mărire Tatălui și Fiului și Spiritului Sfânt” în loc de: Slavă... și Duhului Sfânt. Ne-au deprins să cântăm cele 8 versuri în loc de „glasuri”. Ne-au deprins cu termeni ca: mănecat, inserat, dupăcinar, mezunoptar, luminătoare, laude, treime, asemănări, învățacei și altele, în loc de corespunzătoarele lor slavone, unele foarte cacofonice (d. e. polunoșnița, vozglasurile etc.).

Revizuirea mai nouă a cărților noastre liturgice constituie un regres sub acest raport, când se întorc iarăși la mucenici și ucenici, la pilde în loc de asemănări, la gând în loc de cuget și altele. Întoarcerea aceasta nu înseamnă progres în românizare, nici perfecționarea metodei *cipariene*, ci concesiile slavofile de dragul nu știu căreia unificării. Căci nu groaza cărților bisericești românizate îi va împiedeca pe ortodocși de a trece la „uniație”,

ci groaza Papei. Precum iarăși nu pot presupune că Românii ortodocși își vor introduce din nou limba slavonă ca limbă liturgică și în vederea aceasta nu se pot desbăra de slavonisme...

E o mare necuviință, când multele slavonisme, cari desfigurează fizionomia latină a limbii noastre bisericești, se încadrează în nimbul tradiției vechi, ni-se prezintă sub masca de „limbă veche și înțeleaptă.”

În adevăr, traducătorii, sau mai corect „tălmăcitorii” vechi de scrieri sacre și profane nu aveau prea dezvoltat simțul limbii. Nici nu aveau de unde să-l fi dezvoltat. Când se apucau de „tălmăciri”, le era mai mare dorința decât puțința. Nu puteau învinge toate greutățile. Se isbiau de orice termeni speciali, pentru cari nu aveau la îndemână cuvinte potrivite din graiul comun al poporului. Dicționare nu existau. E mirare că au făcut cât au făcut. Cum să fi tradus: *otputul*, *vozglasurile*, *vozcreznele*, *polunoșnița* și alți termeni consacrați?

Iată, dar, că întrebându-ne și noi slavonismele ca „prețioase relicvii de limbă veche și înțeleaptă”, de fapt admirăm și perpetuăm defectele, scăderile, neajunsurile vechilor tălmăcitori, iar nu virtuțile, sau cel puțin focul lor sacru, adecă râvna de a face ceva bun și durabil pentru cultura românească, pentru progresul limbii române.

Dacă dela un Coresi, Varlaam, Dosofteiu acceptăm în bloc și defectele, din cauza calităților: pe *cipariani* nu e just să-i detestăm din cauza defectelor (exagerărilor latiniste) ignorându-le meritul de a fi continuat calitățile alese ale unui Coresi, Varlaam, Dosofteiu.

Rezultatul e, că până în ziua azi, cărțile bisericești ortodoxe-române sunt depozitarele celor mai multe slavonisme. Sub acest raport, constituie un regres tendința blăjenilor de a uniformiza pe ortodoxie limba cărților liturgice. Tendința latinistă nu trebuia abandonată, ci numai modificată mai pe românește.

Dar să trecem la peripețiile miraculoase ale unor cuvinte de origine latină în scrierile române.

Titu Maiorescu ne-a dat în *Criticele* sale următoarea regulă generală:

„Acolo, unde pe lângă cuvântul slavon, există în limba românească un cuvânt curat român, cuvântul slavon trebuie să fie depărtat și cuvântul român păstrat. Vom zice dar binecuvântare și nu *blagoslovenie*, vom zice precurata și nu *precistă*, bunăvestire și nu *blagovestenie*.”

În baza acestei reguli clare, așa zicând principiare, ar trebui să zicem și să scriem: *cuget*, *cugetare*, *cugetător* iar nu *gând*, *gândire*, *gânditor*.

Totuș nu se scrie și nu se vorbește așa, ci aproape cu totală expulsare a *cugetului*, *cugetării*, *cugetătorului*.

Mai întâiu, însuș Maiorescu făcea excepție dela regula sa sacrificând *cugetarea* pe altarul *gândirii*.

Eminescu mai cuteza să scrie câte-un vers filosofic:

„În prezent *cugetătorul* nu-și oprește a sa minte”...

De asemenea, N. Iorga tolera în scrierile sale aceste cuvinte românești.

Un aderent, sub acest raport, al regulii lui Maiorescu mi-se pare G. Ibrăileanu, care în ale sale *Note și Impresii* (Iasi, 1920, ed. „Viața Rom.”) întrebunțează consecvent *cugetarea* în loc de *gândire*. (Vezi de ex. pag. 114, 123).

Incolo gândul, gândirea, gânditorul au triumfat în tot lungul și latul terminologiei filosofice românești. Până și scriitorii blăjeni se închină smeriți în fața modei, lăpădându-se de tradiția latinistă și scriind pe placul fraților bucureșteni lucruri ca aceste: „Misiunea noastră de jertfelnicie totală pentru înduhovnicirea țării”, apoi *bântueli* și *ciudățenii*, *belșug* și *betesug*, *pilde*, *pilduitori*, *vârhovnic*, *chezășii* și *îngădueli*, ca să nu mai amintesc abandonarea *cugetului*, *cugetătorului*, *cugetării*

FOIȚA „UNIRII”

Cântec de leagăn

de G. Sfârlea *)

Nani, nani, pușor,
Culcă-mi-te, somn ușor,
Ca măicuța să-ți desmierde
Visul tău de iarbă verde.

Nani, nani, vieața mea,
Culcă-mi-te în betea
De argint și lună plină
Și'n hăiniță de sulfină.

Că măicuța ta fi-o fi
Inger până'n zori de zi.
Dormi cu ochii plânși de rouă
Să te scoli în țară nouă.

Să visezi că ne sosesc
Frații ce ne pribegesc
Și să-ți fie mâine soare
Visul tău de albă floare.

Nu mai plânge, dor pribeg,
Copilașul meu cel drag,
Că destul ți-a șters măicuța
Lacrime cu năframuța.

Nu te mai gândi la cei
Ce-au plecat ca vai de ei.
Ingerii-au venit să-ți spună:
— „Dormi copile. Noapte bună!”

Și te-alină, prunc bălai,
În surâsul lor de rat.
Să visezi, nani, ușor,
Că cei duși întoarce-s'or.

*) Din volumul de versuri: *Țara de peste pădure*.

Copil de suflet

În luptele dela Dalnic, de lângă Odesa, caporalul Dumitru Brumar, zis a Ilenii lui „baltag”, fusese greu rănit. O schijă de brand îi fracturase piciorul stâng, din jos de genunche. Petrecuse câteva luni într'un spital din Basarabia, iar acuma, convalescent, pleca acasă în concediu. În gara București trebuia să schimbe trenul, pentru a lua linia Piatra-Olt-Sibiu. Având la el ceva bani, intră în cantina gării. Dădu pe gât un păhărel de rachiu și, cumpărându-și o bucată de pâine neagră și câteva felii de „mezeluri”, trecu în sala de așteptare, care forfotea ca un roi de furnici. Civili, militari și femei. Lume pestriță, îngheșuită ca sardelele în cutia de tinichea. În încăperea spațioasă, plină cu fum și miros acru, era e hărmălaie ca la turnul Babilonului. În

răstimpuri, portarul anunța plecarea trenurilor. Lumea se înghesuia atunci spre eșire, făcându-și loc cu coatele și strigând:

— Fă loc, dom'le, că pleacă trenu'!
— Mai încet camarade, ce dracu'!
— Dă-te la o parte „țivilule”, că armata are întietate!
— Safto! Adu' desaga 'ncoa'!
— Dă-i zor Mitică, că pleacă gara și rămâne trenu'!
— Hai, sictirl...

O parte din călători plecau. Dar sala de așteptare era plină mereu. În locul celor plecați veneau alții și alții.

Negăsind loc pe nici o bancă, caporalul Dumitru Brumar se răzima cu spatele de perete, și sprijinindu-se pe piciorul sănătos, privi nedumirit spre merindea cumpărată.

— Măai! — gândi el. — Ce mai sărăcie în Bucureștiul ăsta. În satul lui de pe valea Secașului oamenii mănâncă pâine de grâu, lată în miez de o palmă. Nu i vorbă, câtă vreme a stat la regiment și în spital, a mănâncat pâine destul de bună, dar asta dela cantina par'că e frământată din cenușe. „Mezelurile”... hm! — Înghiți el în silă — 'or fi poate din carne de cal. Plătise patruzeci de Lei, sorcotind aci și pâinea și păhărelul cu rachiu. Incaltea, ăsta să fi fost mai bun. Dar ți-ai găsit! Când l-a băut, i-se părea că are în gură apă chioară, cu miros de leșie. Păcat de banii aruncați în vânt.

până și în excelențele studii asupra filosofiei tomiste de Dl. I. Miclea, publicate în „Cultura Creștină“.

Vasile Pârvan în *Memorialele sale*, scrise în limbaj și stil academic, cu numeroase citate grecești, latinești, italienești și franceze, în frase măduvoase din cele mai savante, trânteste la toate paginile gânduri, gândiri, alcături și chezășii, pilde și alte barbarisme la modă. Ați crede că din dorința de a fi popular. Aș! Memorialele sunt din cele mai academice. Barbarismele mișună alături de termenii cei mai savanți, ca de exemplu:

temperament de gânditor... fragmente informale de gânduri... subtilitate de gânduri... opac pentru gândul metafizic... cultul zeilor nu e gând... și alte sonorități rebele pentru o ureche latinistă.

Observăm că gândul se ia adeseori și în sensul de *idee, ideal, minte, intenție*.

Slavici, Inchisorile mele, pag. 348: „Acesta e idealul ori-și cărui Român în adevăr pătruns de *gândul* mărimii neamului său“.

349: „Mișel e în *gândul* Românului cel ce ar vrea să mă siluiască a mă lăpăda de degea părinților mei, de limba mamei mele“.

352: „Nu mai puțin stărui în *gândul*, că în lupta cu noii noștri vecini, nu putem să ne răzămăm pe America, nici pe Anglia, nici chiar pe Franța“. „Mă opresc la *gândul*“... „Mă ispitește *gândul*“...

Din cele expuse rezultă cu evidență că exclusiv scriitorii, apoi autorii de manuale didactice, în capriciile lor, impeștrăză cu pistrui fisionomia latină a limbei noastre academice. Din curat capriciu, ei se silesc a ne trece și vorbele de conjugarea II la conjug. III: a rămâne, a deține, etc. Capriciile devin modă.

Iar moda e contagioasă și suprimă orice logică.

Cu Axa, sau contra Axei? Intrebarea aceasta, după cum reține agenția „Rador“, o pune, în revista italiană „*Relazioni Internazionali*“ un important personaj din viața

politică a Italiei. Articolul din chestie e intitulat „Comedia“ și privește atitudinea *Franței* ingenuunchiate de Germania în 1940. Scrie:

„Să ne întrebăm: Franța își dă oare perfect seama de clauzele armistițiului semnat cu Germania și Italia? Are oare deplină conștiință de dezastrul pe care și l-a pricinuit singură, orbește și cu încăpățănare? Pentru noi, răspunsul este simplu și hotărât: nu.“

Nu mai există nici o îndoială că Franța face o politică de „așteptare“ și prin această așteptare caută să se strecoare printre condițiile unui armistițiu excesiv de generos și printre condițiile de șantaj și de pradă pe care Marea Britanie împreună cu Statele Unite le pune zilnic fostei sale aliata.

Acum însă începe ridicolul: Vichy-ul protestează. Și toate sfârșesc aci, cu acest simplu protest. Așa s'a petrecut în cazul Madagascarului, așa s'a petrecut și în cazul mai recent al posesiunilor franceze din Antile“.

Mai departe, articolul se ocupă de *atitudinea d-lui Pierre Laval*, președintele consiliului de miniștri al Franței, autor al acestor proteste.

„Notele diplomatice ale d-lui Laval dau rezultate de asemenea natură încât între comedie și farsă există puțină diferență.“

Dacă d. Laval, prin atitudinile patetice, spirituale, vrea să salveze imperiul francez, noi credem că directivele adoptate nu duc deloc la rezultatul dorit.

Să aruncăm odată pentru totdeauna masca, domnilor dela Vichy. Trebuie să aveți în sfârșit curajul să o faceți acum, după ce dezastrul s'a consumat.

După doi ani de ocupație, Franța nu și-a dat încă seama de ceea ce i s'a întâmplat. Crede că a suferit numai o înfrângere militară, care ar putea fi vindecată în timp de 50 de ani, iar nu o prăbușire politică.

Franța mai vorbește — și încă prea mult — de misiunea ei spirituală în Europa...

Care este misiunea spirituală a Vichy-ului? Aceea de a îngădui anglo-americanilor, împreună cu gauliștii, să ocupe bazele și posesiunile franceze. Ceeace Axa învingătoare,

ntro dovadă de supremă generozitate și respect față de un popor dus la dezastru de o mână de conducători politici inconștienți, nu vrea să o facă, Vichy-ul tolerează să o facă azi anglo-americanii, cu o vag ascunsă simpatie pentru aceștia, gândindu-se poate că astfel vor hipoteca soarta Franței înăuntrul Europei după actualul război“.

Știri mărunte

Apostolie culturală-românească. Botanistul român de renume mondial, d. prof. univ. *Alexandru Borza*, chemat fiind de înalte cureri științifice, a ținut o serie de 9 conferințe în *Elveția, Italia și Croația*, vorbind în limbile franceză, italiană și germană, aducând pretutindenea cinste științei și neamului nostru. În ziua de 12 Mai c. a fost primit în audiență particulară de Preafer. Părinte *Pius XII* căruia i-a prezentat în chip deosebit omagiile Agrului (Asociația Generală a Românilor Uniți) și un mic cadou cu motive naționale românești, din partea reuniunii „*Sf. Maria*“ din Timișoara.

Misiuni ținute de Pr. *Iosif J. Bal* ieromonah basilian dela Obreja. 1. *Mișelul de Câmpie* 25 Apr. până în 3 Mai. Impărtașiri: 280. Primirea sărbătorească în congr. Impărtașiri: 480. Preoți ajutători: V. Napeu. — 2. *Șărmaș* 3—10 Mai. Impărtașiri: 530. Primirea sărb. în congr. Marianistă alor 40 membre. Preot ajutător V. Napeu. — 3. *Silvașul de Câmpie* 10—17 Mai. Impărtașiri: 486. Preoți ajutători P. Racovițean și P. L. Fetti. — 4. *Pogăceaua Vale* 17—23 Mai. Impărtașiri: 3401. Primirea sărbătorească în congr. Marianistă alor 50 membre. — 5. *Pogăceaua-Sat*. Impărtașiri: 661. Primirea sărbătorească în congr. Marianistă alor 60 membre. Preoți ajutători pâr. I. Pal și pâr. A. Todericiu.

De dragul sufletelor. Reuniunea de misiuni populare din eparhia Lugojului a aranjat, după cum aflăm din ultimul număr al *Sionului Românesc* (31 V. 42) în Paresimile acestui an sfinte misiuni populare în *Reșița, Crăguș și Tuștea*. Vestitori ai cuvântului fiind în parohia pomenită în locul dintâi pâr. *Ștefan Bălan*, protopopul Devei, ajutat și de pâr. *Ioan-Măxer* din Reșița, iar în Crăguș (filia Silvașului de sus) și în Tuștea pâr. *Gherasim Juca*, egumenul sf. mănăstiri dela Prislop. La Crăguș, din 145 de suflete s'au apropiat de sf. Taine 120.

Intregirea unei informații. În urma unui lapsus calami, din informațiile privitoare la binecu-

Până la plecarea trenului mai avea douăzeci și cinci de minute. Biletul de tren și foaia de concediu le avea în regulă. Ca să omoare vremea cu ceva, aprinse o „plugară“ și, privind prin sulul de fum albăstriu spre un camarad rănit la mână, lăsă gândul fugar să-l poarte departe, pe meleagurile cari îi erau dragi și pe cari nu le văzuse demult.

Era implinit anul de când plecase din satul lui. De-atunci multe s'au petrecut în lungul și latul lumii. Dela începutul războiului cu bolșevicii, el a stat tot în linia primă. La Prut, la Nistru și până departe... la Dalmic, lângă Odesa, unde a fost rănit la picior. În timpul petrecut la regiment, nu prea avea răgaz să se gândească acasă. Ziua lupte, atacuri și înaintări prin ploaia de gloanțe, iar noaptea dormea adânc, răpus de oboseală. În război, soldatul e ca o mașinărie. Lurcează automat, fără să simtă și fără să-și dea seama de ceea ce se petrece în jurul lui. În toiul luptelor e stăpânit numai de gândul că în fața lui stă dușmanul, care trebuie răpus cu orice preț. În timpul petrecut însă la spital i se urise de moarte. Să stai zile și săptămâni de-arândul lungit pe pat, alături de alți camarazi schilodiți la fel și chip, într-o cameră văruiată cu alb și care răspândește un miros greu de medicamente, era un lucru care nu putea să-i intre nici decum la inimă. Pe front era altă socoteală. Acolo făcea și el ceva is-

pravă. Dar în spital... nimic și iar nimic. Zilele, toate la fel, se scurgeau într'o monotonie apăsătoare. Și de-odată cu uritul, în sufletul lui se cuibări dorul nemărginit după satul lui, unde îl aștepta nevasta și o mamă topită de bătrânețe...

Glasul răgușit al portarului îl făcu să tresară.

Atențiune! Pleacă trenul spre Peatra-Olt, pe linia a treia!

Lumea din sală se pune iarăși în mișcare. Impins de valul călătorilor cari se îmbulzeau spre eșire, caporalul Dumitru Brumar se pomeni pe peronul gării și mai apoi în fața trenului care staționa pe linia a treia. Când să pună piciorul pe scara vagonului, se pomeni cu o „cucoană“ care îi zâmbi, vorbindu-i micros și intinzându-i o „motroașcă“ legată în scutece.

— Camarade, fii te rog atât de bun și ține nițeluș băiețașul ăsta. Am în sala de așteptare un geamantan și trebuie să-l aduc. Într'un minut sunt aci. Călătorește și eu până la... Peatra.

— Bine, cucoană, dar...

— Ei, las', am să te cinstesc. Nu aștept să-mi faci servicii pe de geaba.

— Nu-i vorba de plată, dar vezi că... sunt rănit la picior și... cu băiețașul în brațe ar fi greu să mă urc în tren.

— A, da, am să te ajut să urci în va-

gon. Ei, haide..., așaaa... S'a făcut! Și-acu' a-lerg să-mi aduc geamantanul.

Caporalul rămase în așteptare, ținând în brațe copilășul care dormea adânc, și privind mereu spre peron. Un minut, două, trei... Vremea se mistuia în veșnicie, dar „cucoana“ nu se mai ivea. Par'că o înghițise pământul.

Te miri... — gândi el. — Poate nu-și găsește geamantanul. L'o fi furat cineva. Așa ceva s'a mai întâmplat și cu alții. Ba i se întâmplase chiar lui, pe vremea când era recrut. În gările mari, și mai ales la București, pungașii forfotesc la tot pasul, ca țânțării. Fără îndoială, înainte de plecarea trenului, cucoana se va reîntoarce, chiar fără geamantan. E „mamă“ și nu poate să-și lase copilul în grija unui strein pe care nu l-a mai văzut niciodată.

Când trenul se puse în mișcare, caporalul începu să se neliniștească. Ei, drăcie! — își zise în gând. — Trenul pleacă și „cucoana“ nu se mai ivește. Acu' descurcă-te Dumitre. Afacerea asta e mai grea decât un atac de baionetă. Când sosi conductorul pentru controlul biletelor, îi povesti cele întâmplate.

— Mama copilului s'a urcat poate în alt vagon, — răspunse conductorul. — O găsim noi acuș.

Călătorii erau de păreri diferite. Pentru „mama“ păcătoasă însă nimeni nu avea cuvinte de laudă.

— Ostricată, dom'le! O hatmana! Auzi,

vântarea bisericii dela *Belotinț* (eparhia Lugojului) a rămas nepomenit între preoții ce au slujit acolo în acea zi de bucurie pâr. *Birău*, preotul nostru din Bârzava învecinată. Despre Sf. Sa țin să mai încreztesc la acest loc că e un neîntrecut cântăreț bisericesc și un preot harnic care a ridicat o mândreță de biserică în parohia sa, cât să-i tot cauți pereche de frumoasă și de împodobită. Cel care scrie aceste rânduri a fost și în acel lăcaș al Domnului, cu P. Aug. A. Pop, egumenul dela Obreja și cu Simion Bogdan, inv. pens. în Războeni, l-a văzut și l-a admirat. (N. Drumeșiu).

Locale. Dumineca viitoare, a patra după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Dr. Gavril Pop, profesor de teologie.

— Implinindu-se în 5 Iunie c. un an dela trecerea regretatului Mitropolit *Alexandru Nicolescu* la cele veșnice, s'a slujit în catedrală o sfântă liturghie arhierască, pontificând însuși I. P. S. *Valeriu Traian* în sobor de preoți. La sfârșitul sf. liturghii același înalt ierarh, tot în sobor de preoți, a slujit și un *parastas* pentru odihna sufletului celuiiaș răposat arhieru de veșnică pomenire.

Pelerinaj la Cărbunar. După cum s'a anunțat din vreme, Dumineca trecută s'a făcut la biserică din Cărbunar, a P.P. Asumționiști, închinată Maicii Săracilor, un pelerinaj însoțit de cele mai sfinte gânduri. Sf. liturghie a slujit-o I. P. S. *Valeriu Traian* în sobor de preoți. În cadrele acestei sf. liturghii a vorbit însuși înaltul ierarh. Răspunsurile corale le-a dat corul „Iacob Mureșanu”, condus de pâr. F. Hubic. De Sf. Taine s'au apropiat 114 persoane.

Școlile catolice germane din România cedate Grupului etnic german. Printr'o convenție încheiată la 16 Martie, Episcopia rom.-cat. din Timișoara cedează Grupului etnic german conducerea și administrarea tuturor școlilor sale germane, precum și a școlilor naționale germane catolice din eparhie. Printr'o decizie publicată în Monitorul Oficial din 26 Mai c. Ministerul Culturii Naționale ia act de această convenție, a cărei bună executare o va supraveghia, ținând să dea în art. V. asigurarea formală că prin aceasta nu se aduce din partea Statului nici o atingere dreptului Bisericii rom.-cat. din Timișoara de a înființa și întreține școli profesionale în condițiunile legii învățământului particular din 1925. Din cuprinsul convenției — care s'a încheiat din motive care nu ni se spun și nu ne privesc pe noi — ținem să subliniem că, dacă Biserica cedează conducerea acelor instituții, cu întreaga lor avere, pentru o chirie simbolică de 1 leu, în schimb Grupul etnic se obligă „ca legea catolică și doctrinele vieții religioase practice să fie păstrate ca și în trecut prin învățământul religiei în școlile care urmează să fie predate. Profesorii de religie vor fi numiți de Episcopie.”

Sărbătorirea Mareșalului Mannerheim. Luna aceasta, în 4 Iunie, mareșalul finlandez *Manner-*

heim a împlinit 75 de ani. Din acest prilej acest ilustru bărbat de stat și om de arme, a fost cercetat în țara lui de Führer și de feldmareșalul Keitel și a fost distins și de Regele-Împărat al Italiei. Fi-rește că omagiile fiilor neamului său le întrec pe toate.

Pentru casele populare. Consorțiul Național Fascist pentru construirea de case populare, a pus la dispoziția celor pe cari îi privește, noui credite în vederea continuării lucrărilor pe linia de construire de până acum. Repartizarea s'a făcut după directivele date de Duce. Pentru înfăptuirea programului aprobat de cei în drept s'a alocat suma însemnată de un miliard de lire.

Se caută cantor. Parohia română unită *Cernăuți-Bucovina*, caută un cantor, care va primi pe lângă un salariu fix de lei 2000 lunar și altă remunerație convenabilă în un serviciu ori la o fabrică.

Doritorii să înainteze cerere și copia diplomei de cantor, legalizată de Preot, direct la On. *Sabin Buda*, preot român unit, *Cernăuți*, str. Elena Popovici Logotheli Nr. 14.

CARTI & REVISTE

MGR. ANDREA CASSULO: *Réflexions sur la vie et les oeuvres de Sa Sainteté le Pape Pie XII.* București, Tip. Bucovina, 1942, în 80 15 pag.

În 14 Mai s'au împlinit 25 de ani dela consacrarea într-un episcop a Sfântului Părinte Papa Pius XII. Cu acest prilej întreaga lume catolică a sărbătorit pe marele Pontif. Excelența Sa Andrea Cassulo, Nunțiu Apostolic, a tipărit o broșură (în românește, franțuzește, italienește, nemțește și poloneză), în care schițează în linii generale viața și opera Sfântului Părinte. În vremile grele prin cari trecem Sfântul Părinte se roagă și luptă pentru pace. Cu prilejul jubileului de 25 ani de episcopat se va înălța la Roma o biserică a păcii consacrată Sfântului Eugen. Excelența Sa Andrea Cassulo prezintă în câteva pagini cu mult succes marea personalitate a Sfântului Părinte. (I. E. Naghiu).

AL. LASCAROV-MOLDOVANU: *Scri-sori de războiu;* București, 1941. Pagini 349. Prețul 175 Lei.

Mai rar o tipăritură atât de grăitoare ca acest volum de 1290 scrisori din războiu. Dintre rândurile lor se lămurește sufletul românesc cinstit, jertfelnic, eroic, — admirabil, fie că-i vorba de cei de pe front, fie că-i vorba de cei rămași acasă, ori se allă suferind prin spitale. Parcurgând cu inima palpitândă aceste mărturii ale unei conștiințe superioare, nu se poate să nu fi mângăiat în sufletul tău că faci parte dintr'un asemenea neam pe care presimțim că și Dumnezeu îl va ajuta în chip deosebit în lupta lui pentru ieșirea la mai multă lumină sub soarele european.

să-și părăsească copilașul! Te miri cum o mai rabdă pământul! E he, are s'o ajungă pe-deapsa lui Dumnezeu!

Sosiți la Piatra-Olt, Dumitru raportă cazul „nemai pomenit” șefului de gară și ofițerului de serviciu. Aceștia ridicară din umere, promițându-i că vor anunța poliția din București. În gara Sibiu, făcu iarăși raportul cu-venit. O cucoană dela „Crucea roșie” îl sfătui să dea copilul la un „azil.”

O parte din călători începură acum să facă glume pe socoteala lui Dumitru. El însă nu lua în seamă cicăliturile lor. Privind spre fața copilului, care nu putea să aibă mai mult de două-trei luni, gândul lui începu să dapene povestea anilor trăiți alături de soția lui. Fiind orfan de tată, se căsătorise de tânăr. Ca tot omul, ar fi dorit și el să aibă copii, căci fără ei viața e pustie și lipsită de farmec. Acelaș dor după copii o mistuia și pe Ana, soția lui, femeie bună și muncitoare. După zece ani de căsnicie însă, nu mai trăgeau nădejde de copii. Dumnezeu nu voia să-i învrednicească și pe ei de-o astfel de bucurie. Și iată, soarta i-a scos acum în cale un copil al nimănui. Să-l dea la azil? De ce? Nu are el cu ce să-l

crească? E-he! Cu cincisprezece pogoane de pământ, pe valea Secașului și cu opt capete de vite, cum are el, poți hrăni o casă cât de grea, dar mi-te patru guri, cât vor fi ei de toți, socotind și pe... Ooare cum îl chiamă? Te pomenești că nici nu e botezat! Hm!.. Dar n'are-aface! Sosit acasă, are să i poveștească părintelui Efrem toată „întâmplarea.” Iar părintele, ca om cuminte și cu multă în-vățătură, va știi să-l îndrumeze pe calea cea bună și să-i spună ce are de făcut. Dar ce-o fi având oare micuțul ăsta de nu se mai po-menește din somn? — se întrebă Dumitru, privind îngrijorat spre fața copilului. — Fără 'ndoială, mama păcătoasă i-a dat în lapte ceva buruiană de „sorn”, așa cum dau femeile din satul lui „zeamă de mac” copiilor cari sunt răi și nu vreau să doarmă. Și ce copilaș frumos! Poate... e copil de boer. Adecă... ză-mislit din păcate „boerești.” Hm!.. E cam slă-buț mititelul, dar... are „Drăgana” lapte destul. Și ce-o să zică nevastă-sa? Eh! Are să fie bucu-roasă. A dorit și ea să aibă copii. Dacă nu s'a putut altminteri, se va bucura și de copilul ăsta al „nimănui”, care va fi de-acum „copilul lor”. Și cine știe... poate că la bătrânețele

GHEORHE SFÂRLEA: *Țara de peste pă-dure.* Oradea—Beiuș 1941. Prețul 40 Lei.

Versuri duioase, străbătute de dorul după cei ce au fost despărți de noi în chip samavolnic. Au-torul e stăpân pe o limbă mlădioasă ce se cetește cu plăcere. Sentimentele prinse în haina poeziei sunt cele cari ne frământă pe toți Români în a-cesse zile de glorie militară de o parte, și de res-triște națională, de altă parte.

P. N. PURA: *Pilde.* Partea I. Cluj 1941. Pagini 110. Prețul 2 pengö.

Culegerea aceasta de pilde pentru ilus-trarea adevărurilor creștine e făcută cuminte, după is-voare străine de mâna întâia. Se aduc, în această primă parte a lucrării, carea se vede că va da mai multe volume, pilde pentru ilustrarea alor 18 capitole de catehism: religia, credința, Dumnezeu, creația, scopul omului, ingerii, Isus Hristos, Maria, darurile Spiritului Sfânt, Biserica, sufletul, etc. Sunt foarte binevenite și pentru ilustrarea predicilor.

Cassa de Păstrare soc. anonimă, Iernut

CONVOCARE

Domnii acționari ai băncii *Cassa de Păs-trare din Iernut s. a.* în lichidare sunt con-vocați la

Adunarea generală ordinară

care va avea loc în localul băncii din Iernut, în ziua de *25 Iunie 1942, ora 11 a. m.* iar dacă în această zi nu s'ar întruni numărul necesar de acționari sau acțiuni pentru adu-cerea hotărârilor valabile, în ziua de *2 Iulie 1942* în acelaș local și oră având următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Aprobarea bilanțului și contul de pro-fit și pierdere încheiat la 31 Decemvrie 1941 raportul lichidatorului și comi-tetului de cenzori.
2. Descărcarea lichidatorului și comitetul de cenzori.

ss. **Laszlo Ioan**
lichidator.

Aviz școlar

Scoala Normală Română Unită de fețe din Blaj anunță că în anul școlar 1942—43 primește în clasa a IV-a eleve cu 3 clase de liceu teoretic, cari au medie mare și pur-tare bună. Examen de diferență: desemn și muzică.

Blaj, 6 Iunie 1942.

Diracțiunea

lor, acesta le va fi sprijin și mângăiere, căci Dumnezeu drăguțul e bun și milostiv. Fără 'ndoială, Dumnezeu va primi cu inimă bună fapta lor creștinească și le va ierta păcatele..

Prin mintea lui Dumitru se depănau acum frânturi de vorbe din predicele părin-telui Efrem: „Flămând am fost și mi-ați dat să mânânc... Strein am fost și m'ați primit... Doamne, când? Adevăr vă grăiesc vouă: Când ați făcut aceste lucruri fraților mei necăjiți și lipsiți, nu „lor”, ci „Mie” mi-ați făcut!...”

După o cale de câteva ceasuri dela Sibiu, trenul opri scurt într'o haltă, adăpostită în umbra frăgarilor. Dumitru sebori din vagon cu grijă, ținând copilașul strâns la piept. În bătaia ușoară a vântului calduț, micuțul zâmbi prin somn. Dumitru îl privi cu ochii umezi de bucurie și, legănându-l încetșor în brațe, șopti indioșat:

— Nani-nanii, puilul tatii!...

Apoi șchiopătând ușor, o luă cu pas domol spre sătulețul a cărui case spoite cu alb se zăreau în depărtare, sub geana unui deal împădurit.

Sabin G. Truția